

Mistä Hynyset tulivat Rutakolle?

Hynysiä esiintyy laajalti 1600-luvun alusta alkaen ympäri Ylä-Savo. Ensimmäisten Pohjois-Savon aikakirjoihin merkittyjen Hynysten sukunimi oli Hynninen. Aikojen saatossa nimi on muuttunut Hynyiseksi. Sukunimen alkuperästä on Sirkka Paikkalan ansiokas kirjoitus Hynysten sukuseuran sivuilla. Kannattaa lukea.

Rutakolla (Sonkajärvellä) on ollut paljon Hynysiä. Sen voi itse kukin todeta vaikka käymällä laskemassa Sonkajärven hautausmaalla Hynysten hautakivet. Mutta mistä ja milloin Hynyset (Hynniset) tulivat Rutakolle?

Kirjasessa "Tässä lepää – Rutakon rukoushuonekunnan hautamuistomerkkejä Sonkajärvellä" mainitaan, että "Rutakolta laajasti historia- ja perimätietoa koonneen Lassi Ruotsalaisen kirjoittamissa muistiinpanoissa kerrotaan: Wanhan Hemmi Hynysen kertomuksen mukaan Hynysten esivanhemmat olivat lähteneet Hämeen Vanajan pitäjästä etsimään täältä Pohjois-Savosta itselleen kotipaikkaa. Nousseet kesäaikana ns. Matkusjokea, josta jaloin käyty etsimään kodin rakentamispaikkaa. Sen löysivät Rutakon kylästä samalta paikalta, jossa vieläkin Hynylä-talo, Rutakko nro 7, johon Iossajaossa annettu ¼ manttaalin suuruinen maa." Ajatusta Hämeestä Hynysten lähtöpaikkana on hankala todentaa. Juvalla on Vanajan kylä, joka on lähiseutua Joroisille, jossa on asunut Hynnisiä 1500-luvun puolivälistä alkaen. Voisiko tuo Juvan Vanajan kylä olla Lassi Ruotsalaisen tarkoittama Vanaja? Juvan Vanajan kylän historiikki ei tuo mitään vahvistusta asiaan.

1600-luvun lopun ja 1700-luvun alun henkikirjoista saa kuitenkin selvyyttä Hynysten tulosta Rutakolle. Hynysiä muodostui Pohjois-Savossa 1600-luvun puoliväliin mennessä kaksi "haaraa", joista toinen oli Iisalmen Paloisilla ja toinen Jumisilla. Paloisilla syntyi ennen v. 1678 Pekka Pertinpoika Hynninen. Pekalla näyttää olleen ainakin kolme veljeä (Matti, Pertti ja Risto) ja sisko Kaarina. Pekka oli sisarusparven nuorin. Pekka oli naimisissa Kaarina Martikaisen (s. n. 1658, k. 15.2.1745 Rutakolla) kanssa. Pekka näyttää kuolleen ennen v. 1712, koska vuoden 1712 henkikirjassa vaimo mainitaan leskeksi. Pekka oli aikoinaan arvostettu talonpoika päätellen siitä, että hän toimi lautamiehenä (asia mainitaan henkikirjoissa ainakin v. 1709 ja v. 1711). Käräjillä paikallista asiantuntemusta antoi talonpoikainen lautakunta, kaksitoista järkeviksi, luotettaviksi, vilpittömiksi ja riippumattomiksi tunnettua talonisäntää kärjäkunnan eri osista (Veijo Saloheimo, Savon historia II:2).

Pekalla ja Katariina Martikaisella oli neljä lasta: Risto (s. n. 1692 Paloisilla, k. 1759 Rutakolla, vaimo Kristiina Rönkä), Elias (s. n. 1694 Paloisilla, k. 19.6.1775 Partalassa, vaimo Inkeri Ryhänen), Pekka (rippikirjan 1732–34 mukaan muuttanut Pohjanmaalle) ja Kaarina (s. ennen v. 1709).

Risto ja Elias ovat muuttaneet Paloisilta 1726–28 Rutakolle, koska vuoden 1726 henkikirjassa heidät on merkitty Paloisille mutta 1728 sitten jo Rutakolle. Näin ollen rutakkolaiset ovat alkujaan olleet paloislaisia. Riston ja Eliaksen jälkeläisistä onkin sitten syntynyt suurin osa Rutakon Hynysistä, joista on tietoa toisaalla Hynysten sukuseuran sivuilla (katso Seppo Remeksen ansiokkaat taulut "Rutakon Hynysiä"). Tosin, Rutakolle näyttää syntyneen myös Riston ja Eliaksen jälkeläisistä erillinen haara Hemminki Hynyisestä, joka oli ruotusotilas nimeltään Qvistberg (s. n. 1703, k. 25.11.1741, vaimo Anna Partanen). Mutta hänestä kerron enemmän toisessa yhteydessä myöhemmin.

Järvenpäässä helmikuun 12 pvnä 2016

Markku Hynninen